

Partimotion

Motion till riksdagen: 2014/15:2871

av Mattias Karlsson m.fl. (SD)

Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring i lagstiftningen för att förenkla utfärdandet av kontaktförbud för utsatta kvinnor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta straff för överträdelser av kontaktförbud.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler civilanställda till kontorstjänster inom polisen så att fler utbildade poliser kan komma ut i fält.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utbilda fler poliser.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trygghetsskapande kameraövervakning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för kommuner för att identifiera otrygga områden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en trygghetsskapande taxinäringsreform.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fortsatt årlig uppföljning av arbetsgivare som bedriver SAM (systematiskt arbetsmiljöarbete).
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsgivarens ansvar att bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skydd mot våld av sexuell karaktär för yrkesutövare i allmänhet.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta straff för sexualbrott, olaga förföljelse och grov kvinnofridskränkning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjda skadestånd för kvinnovåldsbrott.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en statlig skadeståndsgaranti.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat stöd till kvinnojourer.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta fler kvinnojourer med hedersrelaterat våld som särskilt kompetensområde.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas ansvar att upprätthålla handlingsplaner och åtgärdsprogram för arbete mot hedersförtryck.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om länsstyrelsens insatser för att motverka hedersrelaterat våld.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utökad stöd till NCK (Nationellt centrum för kvinnofrid).
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att bryta upp hederskulturens fäste i Sverige, såsom könssegregerad simundervisning.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dra in det statliga stödet till religiösa samfund som förminskar kvinnors roll i samhället.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvisning av utländska gärningsmän.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en 24-årsregel för att motverka tvångsäktenskap.

Motivering

Sverigedemokraterna anser att män och kvinnor ska ha samma möjligheter och rättigheter, och därmed också lika stor rätt till ett tryggt liv. Det utbredda kvinnovåldet skapar dock en otrygghet för just den kvinnliga delen av befolkningen som i sin tur leder till oacceptabla inskränkningar i kvinnors frihet och livsmönster, vilket inverkar negativt på kvinnors möjligheter och rättigheter.

Sverigedemokraterna anser därför att kvinnovåld är ett betydande jämställdhetsproblem som måste tas på största allvar. Vi föreslår en rad effektiva och innovativa åtgärder som syftar till att skapa ett tryggt och säkert land för hela Sveriges befolkning. Dessa åtgärder omfattar att förebygga kvinnovåld i såväl offentliga som privata miljöer, att öka både den faktiska och upplevda tryggheten, att underlätta för polisen att identifiera gärningsmän, att minska återfallsbrottsligheten samt reparativa åtgärder.

Värdegrund styrande för vår syn på kvinnors rätt till trygghet

Vi bör vara stolta över att Sverige historiskt sett har en lång tradition av att värna kvinnors trygghet och integritet. Redan för 800 år sedan tros Birger Jarl ha stiftat en av världens äldsta kvinnofridslagstiftningar¹. Sveriges långa och framåtskridande jämställdhetstradition är något vi sverigedemokrater vill bygga vidare på, utveckla och anpassa efter det moderna samhällets nya förutsättningar och utmaningar.

Konkret handlar det om att verka för en nollvision om kvinnovåld.

Våra åtgärder ska garantera att ingen ska behöva utsättas för våld vare sig det är inom ramen för en nära relation eller av en främmande gärningsman. Det handlar också om att motverka nyligen tillkomna fenomen som hedersvåld för att försäkra att samhällsutvecklingen fortsätter att gå i en framåtskridande riktning.

Allt detta sammantaget har fått Sverigedemokraterna att skapa detta program för att motverka kvinnovåld och öka kvinnors trygghet. Med detta tänker vi skapa ett mer jämställt land – ett sverigedemokratiskt Sverige.

Vad är kvinnovåld?

För att motverka ett problem måste man först ringa in det. Detta görs oftast genom att beskriva det i ord som en definition. Sverigedemokraterna ställer sig bakom FN:s definition av kvinnovåld i Deklarationen om avskaffande av allt våld mot kvinnors artikel 1. FN beskriver kvinnovåld som:

”varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet.”²

Kort sagt faller allt våld mot kvinnor in under denna mycket breda definition. De handlingar som detta åtgärdsprogram syftar till att motverka är främst de som beskrivs i

¹ Harrison, Dick (2002), Jarlens Sekel, s. 224–225

² Se artikel 1 i Declaration on the Elimination of Violence against Women resolution 48/104 av 20 utfärdad 1993 av FN:s generalförsamling.

brottsbalkens kapitel Brott mot liv och hälsa, Brott mot frihet och frid och Sexualbrott. Exempel på sådana handlingar är mord, dråp, människohandel, våldtäkt, misshandel, tvång, kvinnofridskränkning, förföljelse, hot och ofredande.

Behovet av ett åtgärdsprogram

Kvinnovåld är en särskild och viktig jämställdhetsfråga

Man kan tycka att allt våld i samhället är lika viktigt att motverka, oavsett vem det drabbar. Självklart är detta också något Sverigedemokraterna håller med om. Därför har vi en nollvision för allt våld. Av just anledningen att allt våld bör motverkas, ser vi dock också att extra fokus bör ligga på att minska kvinnovåldet. Våldet i vårt land är nämligen inte könsneutralt utan begås av och drabbar de båda könen i olika utsträckning. Just kvinnor drabbas, i synnerhet av det sexualiserade våldet, på ett sådant sätt att det generellt utgör en allvarlig inskränkning för deras trygghet, livsmönster och i förlängningen medborgerliga rätt till ett tryggt och säkert liv.

Kvinnor är offer för mäns våld

Utifrån Sveriges officiella kriminalstatistik är det ett väl belagt faktum att män är kraftigt överrepresenterade som gärningsmän vid vålds- och sexualbrott, samt att kvinnor är offer för mäns våld.

I en illustrerande artikel från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) kan vi exempelvis läsa att 87 procent av alla som dömdes för brott mot liv och hälsa under 2010 var män, medan bara 13 procent var kvinnor.³ Samtidigt är fördelningen av offer för våldsbrott som misshandel nästan jämt fördelat över könen.⁴ Kvinnor är vid sådana brott alltså nästan aldrig gärningsmän men ofta offer.

När det kommer till sexualbrotten är bilden nästan svartvit. Hos Brå kan vi läsa att 99 procent av gärningsmännen som dömdes för sexualbrott under 2010 var män. Endast 1 procent var kvinnor.⁵ Denna bild är något som bekräftas och kompletteras av statistik från Nationella Trygghetsundersökningen (NTU), som istället för anmälningar och domar baseras på enkätstudier. Enligt NTU:s mätningar under åren 2007–2011 stod män som gärningsmän i 91 procent av alla rapporterade sexualbrott. Kvinnorna stod i stället, nästan i direkt motsats till männen, som offer i 83 procent av de rapporterade brotten.⁶ Vid sexualbrott är med andra ord gärningsmannen nästan alltid en man och offret nästan alltid en kvinna.

³ <http://www.bra.se/bra/forebygga-brott/vald-i-nara-relationer.html>.

⁴ Enligt Brås officiella statistikdatabas på www.bra.se kan utläsas att antalet anmälda misshandelsbrott mot vuxna kvinnor har varit ca 30 000 per år de senaste åren medan samma siffra för män är ca 40 000.

⁵ <http://www.bra.se/bra/forebygga-brott/vald-i-nara-relationer.html>

Kvinnor är otryggare än män

Denna överrepresentation av mäns våld i allmänhet och mäns sexualiserade våld mot kvinnor i synnerhet, är naturligtvis något som påverkar kvinnors förutsättningar till ett tryggt och bra liv negativt.

En NTU-undersökning genomförd 2012 visar också att fördelningen av trygga respektive otrygga skiljer sig starkt mellan könen. Endast 7 procent av männen i åldersgruppen 16–79 upplever sig otrygga när de är ute ensamma på kvällen. Detta kan jämföras med 25 procent av motsvarande åldersgrupp av kvinnor.⁷ Den grupp som mest oroar sig för att utsättas för ett överfall är unga kvinnor i åldern 20–24 år. Där är andelen 28 procent, vilket ska jämföras med endast 8 procent av männen i samma åldersgrupp.⁸

Kvinnovåldets sociala konsekvenser för jämställdheten

Att enskilda kvinnor utsätts för våld är naturligtvis ett allvarligt samhällsproblem i sig. Kvinnovåldet drabbar som vi sett dock inte bara de enskilda brottsoffren utan också stora delar av den kvinnliga befolkningen i form av otrygghet. Denna otrygghet inskränker i sin tur kvinnors livsmönster och möjligheter till ett gott liv på samma villkor som män.

Verket för innovationsteknik (Vinnova) och Lunds universitet undersökte i början av 2000-talet kvinnors livsmönster i det offentliga rummet genom intervjuer med ett urval av yrkesarbetande kvinnliga sjuksköterskor. I undersökningen framkom det att de undersökta livsbegränsningar i vardagen togs för en så självklar del av livet att de vid en första tanke inte ens var medvetna om dem. Enligt undersökningen upplever kvinnorna särskilt slutna rum som källare, cykeltunnlar, parkeringshus och gångtunnlar samt stora öppna rum som stadsparker, joggingsstråk och andra grönområden som otrygga. I synnerhet ökar otryggheten på kvällen och efter mörkrets inbrott.⁹

Som svar på otryggheten tvingas kvinnorna utveckla olika riskundvikande strategier som begränsar dem i vardagen. För det första undviker kvinnorna att gå till fots och försöker i stället cykla snabbt, åka kommunalt eller bli hämtade av sina män i bil. För det andra undviker kvinnorna att vara ute ensamma utan försöker istället vara i sällskap

⁶ <http://www.bra.se/download/18.22a7170813a0d141d21800052648/05+Sexualbrott.pdf>.

⁷ NTU 2012, s. 71

⁸ NTU 2012, s. 82

⁹ Rädslans Rum 2001, Vinnova Rapport VR 2001:31, s. 36-43

med en eller flera personer man känner. För det tredje försöker de klä sig annorlunda, täckande och könsneutralt. Slutligen undviker kvinnorna helt enkelt att vistas på vissa platser de upplever som otrygga.¹⁰

Bilden av kvinnors inskränkningar förstärks ytterligare av NTU-undersökningen 2012. Undersökningen visar att 10 procent av alla kvinnor inte vågar gå ut ensamma på kvällen i sitt eget bostadsområde. Motsvarande siffra för männen är endast 1 procent.¹¹

Kort sagt visar forskningen att vanliga svenska kvinnor lever under betydande begränsningar i vardagen till följd av otryggheten och risken för att utsättas för våld. Begränsningar som antagligen få män skulle godta att leva under och som Sverigedemokraterna klassar som ett oacceptabelt hinder för ett jämställt samhälle.

Sverige har inte råd att förbise kvinnovåldet

Kvinnovåldet utgör inte bara ett betydande och oacceptabelt hinder för ett jämställt Sverige. Det får också ekonomiska konsekvenser och kostar staten enorma summor skattemedel varje år. Det handlar om pengar som i stället hade kunnat användas till att förbättra vård, skola och äldreomsorg.

Någon exakt siffra för vad kvinnovåldet kostar Sverige årligen finns inte. Att det rör sig om en betydande summa står dock utom rimligt tvivel. Socialstyrelsen utförde 2006 en ekonomisk analys i syfte att försöka uppskatta kvinnovåldets totala samhällskostnader. I analysen ingick direkta kostnader för rättsväsende, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt indirekta kostnader som produktionsbortfall och värdet av ideellt arbete. Vid sidan av dessa utgifter fanns dock kostnader som undersökningen inte hade möjlighet att ta hänsyn till.

Dessa rörde brottsoffers tandvårdskostnader, läkemedel, barnens skador, smärta och lidande. Även kostnader för psykiatrisk vård utelämnades trots att vårdbehovet av posttraumatiskt stressymptom kan vara stort. Även om alla kvinnovåldets ekonomiska kostnader inte kunde tas med i beräkningen, landade rapporten i slutsatsen att kvinnovåldets kostnader i Sverige uppgår till mellan 2,7–3,3 miljarder kronor per år.¹²

Utöver Socialstyrelsen har även Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet publicerat en liknande rapport 2011. Rapporten redovisar kvinnovåldets kostnader genom de insatser som görs för våldsutsatta kvinnor inom sjukvården, kommunerna, statliga myndigheter och frivilligorganisationer samt det

¹⁰ Rädslans Rum 2001, Vinnova Rapport VR 2001:31, s. 45–50

¹¹ NTU 2012, s. 72

¹² Socialstyrelsens rapport Kostnader för våld mot kvinnor – En samhällsekonomisk analys, publicerad 2006 och sammanfattad av riksdagens utredningstjänst i RUT dnr 2013:1125.

produktionsbortfall som uppstår vid sjukdom och dödlighet. Även denna rapport är endast en försiktig uppskattning och vissa av kostnaderna som är knutna till kvinnovåldet är inte medräknade.

Exempel på sådana kostnader som utelämnats är rättegångskostnader för dömda gärningsmän och deras produktionsbortfall. I synnerhet utgifterna för gärningsmännens rättegångskostnader gör att den uppskattade kostnaden blir lägre än i Socialstyrelsens rapport. Trots detta uppskattar rapporten att kvinnovåldets kostnader ändå uppgår till minst 2,5 miljarder kronor per år.¹³

Sverigedemokraterna anser att kvinnovåldet som hinder för ett jämställt samhälle räcker för att motivera ett kraftfullt åtgärdsprogram. Att kvinnovåldet dessutom kostar staten enorma summor skattemedel lyfter dock också fram en ekonomisk dimension.

Sverigedemokraterna anser därför att varje väl spenderad krona på åtgärder som effektivt motverkar kvinnovåldet också är en samhällsekonomisk investering för en framtidens utveckling av välfärden.

Sverigedemokraternas åtgärder

Nedanstående åtgärder syftar till att motverka kvinnovåld och öka kvinnors trygghet. Trots syftet är åtgärderna utformade på ett sådant sätt att de kommer verka positivt för alla medborgare. Skärpta straff för sexualbrott omfattar till exempelvis alla gärningsmän, lättare att få beviljad ansökan om kontaktförbud omfattar alla som riskerar utsättas för våld i nära relationer och trygghetsförändringar i offentliga miljöer skapar större trygghet för alla som vistas där. Samtidigt är åtgärderna av just sådan natur att de förebygger sådana brott och skapar en sådan trygghet som i första hand kvinnor i dag utsätts för eller går miste om. Åtgärderna kommer därför främst resultera i en större jämställdhet för just kvinnor även om alla samhällsmedborgare kommer att dra nytta av åtgärderna.

Kontaktförbudsreform

Kontaktförbud syftar till att förebygga våld i nära relationer. De meddelas av rättsväsendet till någon som riskerar begå brott mot, förfölja eller allvarligt trakassera en annan person. Det handlar ofta om kvinnor som riskerar att utsättas för kvinnovåld av sin nuvarande eller före detta man. Kontaktförbudet innebär ett förbud mot att besöka, ta kontakt med, förfölja och ibland även vistas på samma platser eller i samma bostad som en utsatt person.

¹³ Nationellt Centrum för kvinnofrids rapport Ekonomiska konsekvenser av mäns våld mot kvinnor – En kunskapsöversikt samt kostnadsberäkningar utifrån tre typfall, publicerad 2011 sammanfattad i RUT dnr 2013:1125.

Lättare för utsatta kvinnor att få kontaktförbud utfärdade mot gärningsmän

För det första är det i dag alldeles för svårt för en utsatt kvinna att få en ansökan om kontaktförbud beviljad mot en man som riskerar att utsätta henne för kvinnovåld. Brottsförebyggande rådet har uppmärksammat detta och påtalar att så många som 70 procent av alla som ansökte om kontaktförbud 2012 fick avslag på sin ansökan.¹⁴

För det andra är det ett rent lotteri om vem som får kontaktförbud beviljat. Enligt den statistik som stiftelsen Tryggare Sverige sammanställt och som Sveriges Television publicerat, finns det oacceptabla skillnader geografiskt i Sverige för hur lätt det är att få en ansökan om kontaktförbud beviljad. Bor du i exempelvis Norrköping är det 52 procents chans att din ansökan beviljas. Bor du däremot i Eskilstuna är sannolikheten bara 18 procent.¹⁵ Det kan alltså vara ungefär två och en halv gång så lätt att få en ansökan om kontaktförbud beviljad om du bor på en plats i landet jämfört med en annan.

Sverigedemokraterna vill att lagstiftningen ska ändras så att det ska bli betydligt lättare än i dag för utsatta kvinnor att få kontaktförbud utfärdade. När detta görs vill vi även att lagstiftningen utformas så att sannolikheten att få en ansökan om kontaktförbud beviljad blir mer rättssäker och därmed också mer enhetlig geografiskt.

Skärpta straff för överträdelser av kontaktförbud

I dag straffas den som bryter mot ett kontaktförbud med böter eller fängelse i högst ett år. Detta är en alldeles för snäv straffskala för att verka förebyggande mot de allvarligaste formerna av trakasserier. Det finns exempel på hur män som trakasserat kvinnor under flera år har åtalats för överträdelse av kontaktförbud och sedan kommit undan med villkorlig dom och böter. Resultatet blir att trakasserier bara fortsätter.¹⁶

Visserligen kan man numera dömas för olaga förföljelse vid upprepade överträdelser av kontaktförbud, men straffskalan för detta brott är även otillräcklig då det saknar minimistraff. Dessa alldeles för mjuka sanktioner som utdelas mot en man som överträder kontaktförbud måste ställas mot det lidande den utsatta kvinnan orsakas.

Att år efter år leva med trakasserier och rädsla för att utsättas för våldsbrott är en mycket allvarlig inskränkning i den personliga friheten. Att dessutom tvingas ägna tid åt

¹⁴ <http://www.dagensjuridik.se/2013/06/ny-lagadsremiss-idag-enklare-att-meddela-kontaktforbud-personer-som-bor-ihop>.

¹⁵ Sammanställd statistik om behandlade kontaktförbudsansökningar fördelat på respektive åklagarkammare härrörande från Stiftelsen Tryggare Sverige publicerad av SVT i anslutning till artikeln Stora skillnader i beviljade kontaktförbud den 16 november 2012 på www.svt.se

¹⁶ <http://www.skanskan.se/article/20130302/ESLOV/703019913/-/mass-sms-till-exsambo-kan-ge-fangelse>.

ändlösa kontakter med rättsväsende som inte leder till att trakasserierna upphör utgör de dubbel kränkning.

Vid sidan av att det ska bli lättare för kvinnor att få kontaktförbud utfärdade, vill vi att straffet för att överträda ett kontaktförbud ska skärpas avsevärt. Detta kan exempelvis göras genom att ett minimifängelsestraff införs för överträdelse av kontaktförbud, att en grov brottsrubricering införs och/eller att ett minimifängelsestraff införs för olaga förföljelse. Det viktiga är att det nya straffet blir så kännbart att få skulle vilja riskera överträda ett kontaktförbud.

Trygghet i det offentliga rummet

Som redovisats under tidigare avsnitt upplever många en stark rädsla för att vistas utomhus på otrygga platser och i vissa situationer. Så många som 10 procent av alla kvinnor vågar inte ens gå ut på kvällen i sitt eget bostadsområde. Andra förslag i detta åtgärdsprogram syftar till att minska andelen motiverade gärningsmän i samhället generellt och kommer naturligtvis också långsiktigt att minska otryggheten i det offentliga rummet. Förslagen under just denna punkt är dock av sådan typ att de är avsedda att direkt öka tryggheten utomhus och därmed också möjliggöra för mer jämställda rörelsemönster för kvinnor i det offentliga rummet.

Fler patrullerande poliser på otrygga platser

Sverigedemokraterna vill att våra poliser ska vara betydligt mer närvarande och synliga ute i samhället än vad de är i dag. Såväl potentiella gärningsmän som vanliga medborgare ska känna av att polisen alltid är nära till hands. Det menar vi kommer både att leda till minskad brottslighet och ökad trygghet.

Problemet i dag är att den utbildade polisens resurser inte räcker till att både sköta administrativa och utredande tjänster samtidigt som man ska tillgodose behovet av förebyggande arbete i yttre tjänst. Under våren 2011 kunde vi läsa i tidningarna att två polisforskare kommit fram till att dagens poliser patrullerar utomhus till fots så lite som 1 procent av arbetstiden.¹⁷ Samtidigt kunde vi läsa om en rikspolischef som beklagade sig över att de utbildade polisernas tid går åt till att sitta i telefonväxlar, inspektera istappar, utfärda tillstånd för cirkustält och ta hand om borttappade föremål – uppgifter som vanliga civilanställda skulle kunna sköta minst lika bra.¹⁸

För att lösa polisens resursmässiga problem och öka den polisiära närvaron i det offentliga rummet ökar Sverigedemokraterna anslagen till polisen i direkt syfte att

¹⁷ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5040638>.

¹⁸ <http://www.dn.se/nyheter/sverige/Polisen-vill-slipa-pass-och-fylleceller>.

anställa fler civilanställda till kontorstjänster så att fler utbildade poliser kan komma ut i fält, och dels naturligtvis till att utbilda fler poliser.

Trygghetsskapande kameror på nya strategiska platser

Kameraövervakning har stor acceptans bland Sveriges befolkning. I en undersökning från Livsmedelsförbundet uppgav 89 procent av de tillfrågade att de hade förståelse för att butiker sätter upp kameror.¹⁹ I Svenska Stöldskyddsföreningens (SSF) studie från 2009, ställde 90 procent sig positiva till kameraövervakning i skolor.²⁰ I en rapport från BRÅ har det även framkommit att 70 procent av alla tillfrågade uppger att de skulle känna sig tryggare med generellt kameraövervakade stadskärnor – under nattetid skulle ännu fler känna sig tryggare.²¹

Det finns många fördelar med kameraövervakning. Den kan öka den faktiska tryggheten genom att förebygga att brott begås genom att verka avskräckande på gärningsmän eller som larm till polis och väktare som i sin tur kan avbryta pågående brott. Den kan också identifiera gärningsmän när brott väl har begåtts. Slutligen ökar kameraövervakningen den upplevda tryggheten.

Från integritetssynpunkt är det slutligen viktigt att poängtera att inspelat material från kameraövervakning alltid destrueras efter två månader om det inte kommit till polisens användning för att lösa brott. Kameraövervakningen kan därför inte anklagas för att dokumentera och användas mot vanliga skötsamma medborgare. Som framgått ovan i stycket om kvinnovåldets sociala konsekvenser, begränsar otryggheten kvinnors möjligheter att röra sig ute i det offentliga rummet på samma villkor som män. Kombinationen av den höga acceptansen för kameraövervakning med dess effektivitet gör att den enligt Sverigedemokraterna bör användas oftare för att öka tryggheten i det offentliga rummet.

För det första bör butiker och företag tillåtas kameraövervaka inte bara insidan av sina butiker utan också gatuentréer. Detta endast efter anmälan till länsstyrelsen. På så sätt kommer trottoarer i stadskärnor att få ett naturligt övervakningsperspektiv som brottsbekämpande myndigheter kan använda för att identifiera gärningsmän, deras flyktvägar och lösa brott.

¹⁹ <http://www.livsmedelshandlarna.se/livsmedelshandlarna/detailview/blog/nio-av-tio-svenskar-stodjer-handeln-rorande-utokad-kameraovervakning>.

²⁰ http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/overvakade-elever-ar-tryggare_3370117.svd.

²¹ Brå Kameraövervakning i brottsförebyggande syfte, RAPPORT 2003:11.

För det andra bör storstadskommuner uppmuntras till att övervaka sådana platser kvinnor upplever som otrygga och undviker: gångtunnlar i stadsmiljö, ingångar till stadsparker och joggingstråk och så vidare. Vår förhoppning är att det på sikt kommer att minska antalet sexbrottslingar som exempelvis överfaller kvinnor i stadsmiljöer, samtidigt som det bidrar till en ökad upplevd trygghet och ett offentligt rum där alla kan röra sig fritt på lika villkor - oavsett kön. Begås ett sådant brott ska polisen snabbt kunna identifiera gärningsmannen och vara honom på spåret innan brottet hinner upprepas.

Nationell handlingsplan och belysningsprojekt för ökad trygghet utomhus

Som framgått i de inledande styckena ökar inte bara kvinnors otrygghet på vissa typer av platser – såsom gångtunnlar och stadsparker – utan även tidsmässigt efter mörkrets inbrott. På somrarna är det lyckligtvis ljus länge, men under stora delar av året är Sverige mycket mörkt och under perioder har vi bara dagsljus några timmar per dag. Därför kan ny och effektivare belysning göra stor skillnad för hur kvinnor och andra utsatta grupper uppfattar det offentliga rummet.

Detta är ingen ny idé. Det så kallade ”Belysningsprojektet” har framgångsrikt arbetat med att lysa upp särskilt otrygga platser i Stockholm sedan 2006.²² Projektet innebär inte bara att mörka och otrygga platser gjorts ljusa och upplysta, utan även att man bytt till nyare och effektivare belysning som ger bättre ljuskvalitet, tål mer åverkan för en längre hållbarhet och som till skillnad från den gamla också är ”extremt energisnål”.²³ Vem som helst kan föreställa sig att en starkt upplyst gångtunnel vars insida kan ses av en förbigående upplevs som mycket tryggare än en mörk gångtunnel som någon kan gömma sig i. Detta har även belägg i forskningen. Med erfarenhet från många kriminologiska studier i USA och Storbritannien kan vi säkert säga att ökad belysning faktiskt ökar den upplevda tryggheten för medborgare i allmänhet och för kvinnor i synnerhet.²⁴

Sverigedemokraterna vill därför se att en nationell handlingsplan tas fram. Den ska fungera som en handbok för landets kommuner att identifiera otrygga områden i alla landets tätorter och tillgodose dessas behov av effektivare och trygghetsgivande belysning. Målet med handlingsplanen ska vara att kvinnor över hela landet ska kunna känna sig trygga efter mörkrets inbrott på mångt fler platser än i dag. Detta bör vara nog

²² Belysningsprojektet bidrar till ett ljusare Stockholm, publicerad 2012-04-04 på <http://www.fortum.com/countries/se/om-fortum/miljo-och-samhalle/fortum-i-samhallet/belysningsprojektet/pages/default.aspx>.

²³ Ibid.

²⁴ Lab, Steven P. (2007), CRIME PREVENTION sixth edition, s. 54-55.

för att motivera åtgärden. En möjlig positiv bieffekt kan även vara att den ökade belysningen leder till att fler människor vistas utomhus. Detta kan i sin tur leda till en ökad social kontroll och i slutändan också en ökad faktiskt trygghet genom minskad brottslighet.²⁵

Taxinäringen ska göras trygg och säker

Många som tar taxi gör det för att komma hem snabbt och tryggt. Det är exempelvis inte ovanligt att taxi används av kvinnor för att undvika otrygga vägar hem nattetid.

Sverigedemokraterna anser att taxinäringen därför är en viktig trygghetsskapande samhällsfunktion och att absolut ingen ska behöva utsättas för brott i en taxi. Detta oavsett om man är man eller kvinna, är i sällskap eller ensam, i nyktert eller berusat tillstånd. Vi vill därför se ändrad lagstiftning och ändrade rutiner för Transportstyrelsen och taxibolagen för att förhindra att grova brott begås i anslutning till taxiresor.

Under våren 2012 avslöjade SVT:s program Uppdrag granskning i sitt reportage ”Jag ville ju bara hem” alarmerande uppgifter om den svenska taxinäringen.

Sammanfattningsvis framkom det att taxibolagen inte lyckats förhindra grova brottslingar från att köra taxi och att det finns taxiförare som upprepat utsatt kvinnliga passagerare för grova sexualbrott som våldtäkt.

Anledningarna till detta var flera. För det första kontrollerade inte taxibolagen förarnas brottsbelastning tillräckligt ofta för att kunna upptäcka personer som gjort sig olämpliga för taxiyrket. För det andra meddelades beslut om nekade och indragna taxilegitimationer till de berörda förarna och inte taxibolagen. Detta med resultatet att grova brottslingar som fått sina taxilegitimationer indragna kunnat fortsätta köra för ovetandes arbetsgivare. Slutligen fick de grovt kriminella förarna sina taxilegitimationer indragna och nekades nya under en alldeles för kort tidsperiod. Detta med resultatet att de efter bara några år kunde få nya taxilegitimationer utfärdade, börja köra taxi igen och på nytt utsätta resenärer för allvarlig brottslighet.

Sverigedemokraterna anser att det är angeläget att de problem som beskrivits ovan åtgärdas så snabbt som möjligt. Vi vill att taxibolagen och Transportstyrelsen görs skyldiga att tillsammans kontrollera taxiförare för lämplighet såväl vid nyanställning som fortlöpande under förarens yrkesverksamhet. Detta måste ske under så strikta former att olämpliga taxiförare, till skillnad från i dag, alltid upptäcks och alltid nekas anställning eller förhindras att fortsätta köra taxi.

²⁵ Ibid.

Slutligen vill vi att en person som nekats eller fått indragen taxilegitimation på grund av allvarlig brottslighet ska nekas möjlighet till ny taxilegitimation under en tidsperiod som avsevärt längre än bara några år. För en återanpassad brottsling finns det många andra arbeten att söka sig till under tiden som inte ger samma möjlighet till att utsätta medmänniskor för allvarliga brott under de situationer av utsatthet som kan uppstå i under taxiresor. I vårt Sverige kommer alla som sätter sig i en taxi, oavsett situation, veta att en trygg färd väntar dem.

Trygghet på arbetsplatsen

Precis som att alla människor ska ha rätt till ett tryggt liv i hemmet och i det offentliga rummet, måste också tryggheten garanteras i arbetslivet. Arbetsmiljöverkets djupgående undersökning från 2010 visar tyvärr att långt ifrån alla svenska arbetsplatser är fria från hot och våld. Rapporten lyfter fram att fyra olika undersökningar alla visar att kvinnor utsätts ungefär dubbelt så ofta för våld i yrkeslivet som män.

Arbetsmiljöundersökningen redovisar 18 procent utsatta kvinnor men bara 10 procent utsatta män. Undersökningen av levnadsförhållanden (ULF/SILC) redovisar 3,6 procent utsatta kvinnor men bara 1,7 procent män och NTU redovisar 1,8 procent utsatta kvinnor men bara 1,2 procent män. Slutligen redovisar ISA – det nationella systemet med information om arbetsplatsolyckor – att även skadorna som uppstår till följd av våldet är ungefär de dubbla till antalet bland kvinnor jämfört med män. Arbetsskador till följd av våld, angrepp eller hot inrapporteras årligen ungefär i sju fall per 10 000 arbetande kvinnor, medan samma siffra endast är tre fall per 10 000 arbetande män.²⁶ Enligt undersökningens sammanställning av data förekommer kvinnovåldet främst inom vissa typer av serviceinriktade yrkesgrupper där kunder eller klienter är gärningsmännen. Exempel på sådana yrkesgrupper är biträden och sköterskor inom vård och omsorg, skolyrken, socialsekreterare och kassapersonal.

Alla arbetsgivare ska bedriva ett fullgott arbetsmiljöarbete

Kvinnovåld som sker på arbetsplatser kan ibland inte ensamt skyllas på enskilda gärningsmän eller på attityder i samhället. En del så kallat strukturellt kvinnovåld beror på en felaktig organisationsstruktur som ökar riskerna för att våld och hot ska inträffa. Det kan exempelvis röra sig om osäker kontanthantering, att en socialsekreterares besöksrum inte är inom hörselavstånd till övriga medarbetare, underbemanning på en vårdinrättning med farliga patienter, ensamarbete på kvällar och så vidare.²⁷

²⁶ Arbetsmiljöverkets rapport 2010:4, s. 17–21.

²⁷ Arbetsmiljöverkets rapport 2010:4, s. 31–56.

När våldstillbud inträffar till följd av sådana strukturer är det viktigt att inte bara gärningsmännen utan också strukturerna bemöts på rätt sätt. För det första bör tillbuden rapporteras. För det andra bör tillbuden diskuteras och utvärderas. För det tredje och slutligen bör man utifrån utvärderingen utforma en förebyggande åtgärd som implementeras i organisationsstrukturen för att förhindra att tillbudet inträffar igen.

Detta bör på alla arbetsplatser ske inom ramen för SAM – systematiskt arbetsmiljöarbete. Detta är lagstadgat enligt arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Tyvärr visar Arbetsmiljöverkets inspektioner att sex av tio arbetsgivare sällan eller saknar rutiner för att hantera tillbud på arbetsplatsen.²⁸

Enligt Arbetsmiljöverkets statistik har även andelen som uppgett att SAM inte ens bedrivs på arbetsplatsen legat ungefär konstant på cirka 45 procent under flera år.²⁹ Detta är enligt Sverigedemokraterna inte acceptabelt. Vi vill därför att antalet arbetsgivare som bedriver SAM fortsatt följs upp årligen.

Under 2013 stiftades nya strängare regler för åtgärder mot arbetsgivare som bryter mot arbetsmiljöföreskrifter.³⁰ Visar dessa uppföljningar att de nya reglerna inte ger någon betydande effekt på antalet arbetsgivare som bedriver SAM, måste ytterligare åtgärder vidtas. Sverigedemokraterna är vid en sådan situation beredda att låta Arbetsmiljöverket öka antalet inspektioner på arbetsplatser samt eventuellt även höja minimibeloppet för det vite som arbetsgivare kan dömas att betala vid brott mot arbetsmiljölagen. Vi är inte nöjda förrän samtliga arbetsgivare arbetar effektivt för att förebygga våld och andra allvarliga tillbud på arbetsplatsen.

Brott av sexuell karaktär mot yrkesutövare som ny försvarande omständighet

Vi vet sedan ovanstående avsnitt att våld som drabbar kvinnor är ett allvarligt problem på svenska arbetsplatser. Ett närbesläktat problem är olika former av sexuella trakasserier. Det finns anledning att tro att yrken såsom servitriser inom hotell- och restaurangbranschen är extra utsatta. Enligt en genomgång som SvD genomfört med inrådan från DO och SCB upplever cirka 66 procent av alla tillfrågande kvinnor med yrke eller yrkeserfarenhet av restaurangbranschen att de blivit kränkta sexuellt av kunder, kollegor och chefer.³¹

²⁸ <http://www.av.se/pressrum/pressmeddelanden/2012/38087.aspx?AspxAutoDetectCookieSupport=1>.

²⁹ Arbetsmiljöverkets rapport Arbetsmiljön 2011, s. 48.

³⁰ Prop. 2012/13:143.

³¹ http://www.svd.se/nyheter/inrikes/sju-av-tio-kvinnor-i-krogbranschen-sextrakasserade-pa-jobbet_8304508.svd.

Att utsättas för sexuella trakasserier eller andra brott på just en arbetsplats kan orsaka stort lidande för den utsatta. Å ena sidan blir arbetsplatsen förknippad med något mycket obehagligt ont, å andra sidan måste man dit varje dag för att upprätthålla en dräglig försörjning. Det kan också uppstå situationer där lojalitet till arbetsgivaren får den utsatta att känna en press till att tåla snarare än att anmäla och säga ifrån när brottsligheten begås av kollegor eller kunder.

Sverigedemokraterna anser att samhället skarpere måste markera att alla former av sexuella trakasserier på arbetsplatser är helt oacceptabelt. Precis som exempelvis bestämmelserna om hot och våld mot tjänstemän syftar till att skydda myndighetsutövare vill vi att yrkesutövare i allmänhet ska skyddas särskilt mot våld av sexuell karaktär. Vi vill därför lägga till en ny försvårande omständighet i listan i brottsbalkens 29 kapitel över omständigheter som ger strängare straff. Det ska med vårt förslag ses som försvårande om en gärningsman begått brott av sexuell karaktär, såsom sexuellt ofredande eller grövre, om offret drabbats inom ramen för sin yrkesutövning. Visserligen kan det redan i dag ses som försvårande om någon missbrukar sin tjänsteutövning och begår brott.³² Dagens reglering har dock sin utgångspunkt i gärningsmannens befattning och inte offrets.

Vi vill stärka skyddet så att även sexualbrott från utomstående mot någon i tjänsten ses som försvårande (exempelvis restaurangkund mot servitris). För att även markera skarpere mot dem som begår brotten i egenskap av att vara chef eller kollega till den drabbade vill vi även slopa dagens ordning där påföljd och straff sänks om gärningsmannen sägs upp till följd av brottsligheten.³³ Den som begår ett sexualbrott på arbetsplatsen ska i första hand dömas för brottet. Huruvida personen är lämplig eller ej för fortsatt arbete ska avgöras av arbetsgivaren och dennes omdöme ska inte påverka straffet.

Straffskärpningar som nolltolerans mot kvinnovåld

I Sverige har vi under lång tid infört många ”mjuka åtgärder” för att motverka grov brottslighet. Tankegången har varit att brottsligt beteende är ett sjukligt beteende som kan botas precis som sjukdomar inom vården. I stället för att införa ordentliga och avskräckande straff har man infört mängder med vårdprogram. Tyvärr ger dessa program enligt forskningen i bästa fall knappt någon positiv effekt och har i värsta fall faktiskt ökat återfallsrisken.³⁴

³² Prop. 1987/88:120 s. 83 och 29 kap. 2 § fjärde punkten BrB.

³³ Tojer, Lunning, Kommentarer till anställningsskyddslagen 1982:809 7 § (Zeteo).

³⁴ Sarnecki (2009), Introduktion till kriminologi, s. 448–449.

Ett exempel är kriminalvårdens omdiskuterade ROS-program som rehabilitering för sexualbrottslingar. Ett program som möjligt helt saknar positiv effekt på behandlade brottslingar trots att kriminalvården använt sig av det över ett decennium. Den utvärdering som finns visar att 8 procent av de behandlade återfaller i brottslighet jämfört med 10 procent av de icke behandlade. Detta är förvisso en liten positiv skillnad. Det bör dock påpekas att behandlingen är frivillig och det är därför troligt att gärningsmän som är mer motiverade att inte återfalla deltar i programmet. Det går därför inte heller att utesluta att programmet till och med har en negativ effekt på sexbrottslingarna som genomgår det.³⁵

Denna bakomliggande vård och rehabiliteringstanke återspeglas även i de åtgärder samhället sätter in för att motverka kvinnovåldet. År 2007 släppte regeringen en mycket omfattande handlingsplan som skulle motverka våld mot kvinnor med hjälp av 56 åtgärder.³⁶ Endast två av dessa åtgärder var straffskärpande och avskräckande. Övriga 54 förslag utgjordes av ”mjuka” åtgärder som till exempel stöd till gärningsmän och brottsoffer, samverkansprojekt, utredning och utvärdering.

Sverigedemokraterna anser att sådana ”mjuka” åtgärder visserligen är bra men måste kombineras med ”hårda” åtgärder. För oss är det uppenbart att dagens straff varken återspeglar det allmänna rättsmedvetandets syn på rättvisa eller är tillräckligt skarpa för att motverka kvinnovåld. Genom skärpta straff vill vi markera en nolltolerans från samhällets sida mot kvinnovåld. Inte bara kommer de nya straffen att verka avskräckande på potentiella gärningsmän, utan de kommer också att förvara mycket farliga återfallsbrottslingar längre tider hos kriminalvården så att dessa fräntas tillfälle att utsätta fler för brott.

Skärpta straff för sexualbrott, olaga förföljelse och grov kvinnofridskränkning

Vissa typer av brottskategorier utmärker sig som särskilt knutna till kvinnovåld. Som tidigare diskuterats i föregående kapitel har NTU:s mätningar under åren visat att män är gärningsmän vid 91 procent av alla rapporterade sexualbrott, medan kvinnor stod som offer i 83 procent av de rapporterade brotten.³⁷ Man kan därför tala om att sexualbrott i de flesta fall är synonymt med kvinnovåld.

Vid vissa brott, som våldtäktsbrott, är könsfördelningen än mer alarmerande. År 2012 anmäldes till exempel 3 440 våldtäktsbrott mot personer 18 år och äldre. I 96 procent av

³⁵ Försiktigt positiva resultat för Ros, publicerad den 13 april 2011 på <http://www.kriminalvarden.se/>.

³⁶ Skr. 2007/08:39.

³⁷ <http://www.bra.se/download/18.22a7170813a0d141d21800052648/05+Sexualbrott.pdf>.

våldtäktsfallen (3 307 fall) var våldtäktsoffret en kvinna. Ett annat brott som ofta drabbar kvinnor är olaga förföljelse. År 2012 anmäldes 916 personer för detta nya brott. Olaga förföljelse instiftades för att motverka så kallad ”stalkning” och innebär att någon förföljs och utsätts för brott som olaga hot, misshandel, tvång, hemfridsbrott och så vidare. I cirka 75 procent av anmälningarna 2012 var förföljelsen riktad mot ett barn eller vuxen av kvinnligt kön.³⁸

Slutligen har vi de snarlika brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Dessa brott innefattar upprepade och systematiska brottsliga kränkningar mot närståendes liv, hälsa, frihet och sexuella integritet. Syftet med brotten när de infördes i slutet av 90-talet var också att motverka våld i nära relationer.

År 2012 anmäldes 4 375 fall av fridskränkingsbrotten. I cirka 80 procent (3 508) av anmälningarna 2012 var förföljelsen riktad mot ett barn eller vuxen av kvinnligt kön.³⁹ Den sneda könsfördelningen som visar att kvinnor allt som oftast är offer vid fall av sexualbrott, olaga förföljelse och fridskränkingsbrotten visar också att dessa brott utgör betydande komponenter i kvinnovåldets struktur. Även brottens natur vittnar om detta: våld i nära relationer, förföljelse, våldtäkter och sexuellt ofredande. Att motverka dessa brott kommer därför också vara en viktig del i arbetet med att motverka kvinnovåld och öka kvinnors trygghet.

Sverigedemokraterna vill därför som enda parti kraftigt skärpa straffen för alla dessa mycket integritetskränkande brott. De nya straffen bör skärpas till den grad att de både upplevs som avskräckande och verkligen skyddar samhället genom inkapacitering av redan debiterade gärningsmän. I kombination med övriga åtgärder – speciellt de som ökar upptäcktsrisken såsom kameraövervakning – är skärpta straff en nyckel till ett tryggare samhälle.

Reparativa åtgärder för offer för kvinnovåld

Kvinnovåld är handlingar som allvarligt kränker kvinnliga brottsoffers fysiska och psykiska integritet. Om inte brottsoffer upplever att rättsväsendet i sitt bemötande agerar korrekt finns risken att också rättsprocessen blir en kränkning. Man kan i sådana fall tala om fall av ”sekundär viktimisering”, det vill säga situationer som ibland kan vara lika kränkande som det anmälda brottet i sig. Sverigedemokraterna anser att det i dag finns stora brister i rättskedjan, speciellt i frågan om skadestånd, som måste

³⁸ Bråss officiella statistikdatabas på www.brå.se, Anmälda brott efter brottstyp åren 2003–2012.

³⁹ Ibid.

åtgärdas för att undvika sekundära viktimiseringar av brottsoffer och för att rättsprocessen istället ska verka reparativt.

Höjda skadestånd för kvinnovåldsbrott

Vid sidan av straff döms det i svenska brottmål även ut skadestånd. Skadestånd syftar till skillnad från straffet endast till att kompensera det lidande och den kränkning brottsoffret utsatts för. Man kan kalla skadeståndet för en kränkthetsersättning. Skadeståndets storlek ska enligt rättskällorna baseras på rådande samhällsnormer om vad som är en skälig ersättning för den kränkning brottsoffret utstått, det vill säga vad det ”allmänna rättsmedvetandet” anser är skäligt.⁴⁰

I dag står tyvärr inte domstolarnas skadeståndspraxis i samklang med det allmänna rättsmedvetandets syn på vad ett skäligt skadestånd är. En mycket omfattande undersökning från Lunds universitet har undersökt både allmänhetens och brottsoffrens syn på skadestånd. Båda grupper anser att det finns ett stort behov av skadestånd som ersättning för brottets kränkning, att skadeståndet ska vara stort samt att skadeståndet också ska utgöra en markering från samhället hur allvarligt man ser på vålds- och sexualbrott⁴¹. Tyvärr framkommer det i samma undersökning att dagens praxis för skadeståndens belopp inte alls uppfyller dessa krav.

Så många som 82 procent av allmänheten och 77 procent av brottsoffren anser att dagens ersättningsnivåer inte motsvarar brottsoffrens behov av ersättning.⁴² Vid tiden för undersökningen var domstolarnas praxis att utdöma ett skadestånd om cirka 75 000 kronor för våldtäktsbrott och 10 000 kronor för sexuellt ofredande, vilket även Sverigedemokraterna upplever som alldeles för lågt. Även om pengar aldrig helt kan kompensera den fysiska och psykiska kränkning kvinnovåld utgör står det utom rimligt tvivel att dagens skadeståndsbelopp är för låga. För att skadeståndet åtminstone ska ge den viktiga effekten av att brottsoffer och allmänhet upplever att rättsväsendet tar brotten på allvar bör skadestånden höjas.

Sverigedemokraterna vill därför att skadestånden för sexualbrott samt brotten grov kvinnofridskränkning och olaga förföljelse höjs kraftigt. Dessa typer av brott är alla av mycket allvarlig kränkande natur och är enligt kriminalstatistiken dessutom allt som oftast ett utslag av våld riktat mot kvinnor.

⁴⁰ Kränkning och upprättelse – En rättssociologisk studie av kränkningersättning till brottsoffer av Karl Dahlstrand publicerad av Lund universitet 2012, s. 196-196

⁴¹ Kränkning och upprättelse – En rättssociologisk studie av kränkningersättning till brottsoffer av Karl Dahlstrand publicerad av Lund universitet 2012, s. 216, 228 & 230

⁴² Kränkning och upprättelse – En rättssociologisk studie av kränkningersättning till brottsoffer av Karl Dahlstrand publicerad av Lund universitet 2012, s. 234

Statlig skadeståndsgaranti

Vid sidan av skadeståndets storlek återstår ytterligare ett problem som riskerar att kränka brottsoffer. När väl ett skadestånd är fastställt och domen vunnit laga kraft är det sällan så att gärningsmannen har medel eller är villig att betala det. Brottsoffret måste då själv kräva gärningsmannen på beloppet med Kronofogdens hjälp.

Om inte det fungerar är nästa steg är att kontakta försäkringsbolagen för att se om deras försäkringar täcker skadeståndet. Ger inte heller detta något resultat får brottsoffret själva ta kontakt med Brottsoffermyndigheten och skriftligen ansöka om brottsskadeersättning.

Ordningen ovan är mycket tidsödande och resulterar i att gärningsmannen kommer undan betalning samt att brottsoffret kränks på nytt. Den är också precis tvärtemot vad det allmänna rättsmedvetandet anser vara en ett bra system för utbetalning av skadestånd.

I den tidigare nämnda studien framkommer det att 73 procent av allmänheten och 76 procent av brottsoffren anser att det är av ganska stor eller mycket stor betydelse att det går snabbt och lätt att få ersättningen utbetald.⁴³ Vidare framkommer att hela 90 procent av allmänheten och 85 procent av brottsoffren anser att det är av ganska stor eller mycket stor betydelse att det är gärningsmannen och inte staten som ska betala ersättningen.⁴⁴

För att uppfylla dessa krav och för att undvika att utsatta kvinnor själva tvingas driva in skulder från kvinnovåldsgärningsmän vill Sverigedemokraterna införa en statlig skadeståndsgaranti. För det första ska staten gå in och betala brottsoffret det skadestånd som rätten utdömt. På så sätt får brottsoffret direkt sin rättmätiga ersättning och kan snabbare gå vidare i livet. För det andra ska staten sedan ta över ansvaret och aktivt driva in skulden från gärningsmannen så att det i slutändan alltid garanteras att han i praktiken aldrig undkommer skadeståndsansvar.

Ökat stöd till landets kvinnojourer

Landets kvinnojourer gör ett fantastiskt arbete när det gäller att hjälpa kvinnor som utsätts för våld i hemmet. Kortsiktig finansiering och ideellt arbetande människor gör dock verksamheten osäker. Bristande resurser innebär också att många kvinnojourer ibland tvingas neka våldsutsatta kvinnor plats. Denna situation är inte hållbar och den är ovärdig ett land som Sverige.

⁴³ Kränkning och upprättelse – En rättssociologisk studie av kränkningersättning till brottsoffer av Karl Dahlstrand publicerad av Lund universitet 2012, s. 227

⁴⁴ Kränkning och upprättelse – En rättssociologisk studie av kränkningersättning till brottsoffer av Karl Dahlstrand publicerad av Lund universitet 2012, s. 228

För att säkerställa en grundläggande trygghet och en långsiktighet i kvinnojourernas arbete, så att våldsutsatta kvinnor alltid får den hjälp de behöver, väljer Sverigedemokraterna att öka stödet till landets kvinnojourer.

Hedersvåld och annat kulturellt motiverat kvinnovåld

Under de senaste decennierna har en mycket omfattande invandring skett till Sverige från övriga världen. Denna invandring har bestått av hundratals olika nationaliteter som tagit med sig lika många för Sverige mer eller mindre främmande kulturer. Tillsammans har de bildat en mångkultur som tyvärr kan vara en källa till kvinnovåld och annan allvarlig brottslighet.

Redan under tidigt 1900-tal formulerade den amerikanska forskaren Torsten Sellin sin kriminologiska kulturkonfliktsteori om kulturellt motiverad brottslighet. En kärnpunkt i Sellins förklaringsmodell är att vad ett samhälle betraktar som brott också är en reflektion av den dominerande samhällsgruppens uppfattning om rätt och fel. I Sveriges fall innebär detta att det är den svenska kulturens normsystem om rätt och fel som avgjort vad som är lagligt respektive brottsligt beteende. Detta leder till att andra mindre nationaliteter, med helt andra normsystem och uppfattningar om rätt och fel, kommer att komma i konflikt med vårt rättsväsende om de flyttar till Sverige.

Sellin menade att ju mer kulturellt heterogent ett samhälle blir desto oftare kommer dessa brottresulterande konflikter att uppstå. Detta är precis vad vi ser i dag exempelvis när det gäller familjer som utsätter döttrar för hot och våld om de begått ett brott mot familjens så kallade heder. Döttrarnas beteenden som kanske endast rör en pojk- eller flickväsrelation är både lagliga och rätt enligt det svenska majoritetssamhällets normsystem men uppfattas som oacceptabelt utifrån familjens hederskultur. Samtidigt uppfattar familjerna sitt tillämpade hedersvåld som rättmätigt medan det tvärtom är olagligt enligt svensk lag.

Det finns flera vittnesmål om tragiska människoöden och hedersvåld i Sverige. Två kända exempel rör naturligtvis de båda mördade kvinnorna Pela och Fadime. Det finns också kvantitativa uppgifter om hedersförtryckets utspridning.

I Ungdomsstyrelsens rapport 2009:5 Gift Mot Sin Vilja beräknas 70 000 unga mellan 16 och 26 år i dag leva i en situation där de ”har begränsningar i förhållande till äktenskap och/eller att familjen ställer upp villkor för val av partner”. Det framkommer också att hedersförtrycket dubbelt så ofta drabbar kvinnor som det drabbar män och därmed oftast också är en fråga om kvinnovåld. Vidare konstateras att det ”är betydligt vanligare att unga som inte själva får välja framtida partner utsätts för hot, våld och

kränkningar av närstående”. Problematiken är enligt Ungdomsstyrelsens rapport vanligast bland ungdomar med bakgrund i Mellanösternområdet, Syd- och Ostasien samt Nordafrika.

För att motverka hedersvåldet och annat kulturellt motiverat kvinnovåld måste samhället bli bättre på att skarpt markera mot det. Sverigedemokraterna anser dock också att det behövs skapas en effektiv stödjande och förebyggande struktur för att få kvinnor att våga anmäla och bearbeta vad de utsätts för av sina familjer.

Åtgärder mot hedersrelaterat våld

Det som särskiljer hedersvåld från annat kvinnovåld är att det inte rör sig om en make eller annan enskild person som står bakom våldet. Vid hedersvåld agerar ofta ett helt kollektiv av landsmän, släkt och familjemedlemmar förtryckande genom våld eller hot om våld.⁴⁵ Det är med andra ord svårt att vända sig till en närstående för stöd.

Att fly från hedersförtrycket kan därmed komma att innebära att man tvingas säga upp kontakten med alla sina närmaste släktingar. Det kan ibland dessutom vara svårt att förstå att förtrycket är olagligt när hela ens krets av närmaste har uppfattningar om rätt och fel som kraftigt skiljer sig mot vad som uttrycks i svensk lag. Detta särskilt om man på grund av att man invandrat har dålig kännedom om hur det svenska samhället fungerar.

För att stävja hedersrelaterat våld mot kvinnor anser Sverigedemokraterna att det är extra viktigt att utsatta har någonstans att vända sig dels för stöd men också dels för upplysningar om lagar, rättigheter och möjligheter. Av landets cirka 150 kvinnojourer som är anslutna till större kvinnojoursförbund har endast sex stycken hedersvåld som särskilt kompetensområde.⁴⁶

Vi vill därför att det inrättas fler jourer dit just utsatta för hedersvåld kan vända sig för råd och stöd och där personalen har särskild specialkunskap om just hedersförtryck. Inrättandet av dessa hedersvåldsjourer bör inte bara gagna kvinnor utsatta för hedersrelaterat kvinnovåld utan även andra kvinnor. Detta då de vanliga kvinnojourerna sannolikt kommer att avlastas och därmed både kvalitativt och kvantitativt bättre kommer att hantera fall av icke-hedersrelaterat kvinnovåld.

⁴⁵ Artikeln Hedersrelaterat förtryck och våld, inhämtad 2013-08-06 på www.kvinnojouren.se.

⁴⁶ RUT om kvinnojourer, dnr 2013:1121.

Vi vill också säkerställa att det i varje kommun upprättas handlingsplaner och åtgärdsprogram speciellt framtagna för arbete mot hedersförtryck genom att från statligt håll bidra med samordning och hjälp från sakkunniga.

Sverigedemokraterna är positiva till flera av de mindre, tillfälliga särskilda satsningar som gjorts för att motverka hedersvåld och kvinnovåld under senare år och vill därför utöka och förlänga dessa. Vi vill bland annat öka och förlänga länsstyrelsernas uppdrag att främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld, samt utöka stödet till uppdraget om att genomföra insatser för att förebygga och förhindra att unga mellan 13 och 25 år blir bortgifta mot sin vilja.

Vidare vill vi utöka stödet till verksamheten vid Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) som går ut på att utveckla den nationella stödtelefonen dit våldsutsatta kvinnor kan ringa om de behöver tala med någon om sina upplevelser, få råd och erhålla professionellt stöd.

Andra åtgärder vi vill vidta för att bryta upp hederskulturens strukturer är att förändra den lagstiftning som gör det möjligt för en man att bli tilldömd skadestånd efter att ha vägrat att som en del av sitt arbete ta kvinnor i hand. Vi vill också sätta ned foten mot könssegregerad simundervisning i skolan, separata badtider för män och kvinnor i offentliga badhus, bärandet av heltäckande slöjor i skolan och på offentliga arbetsplatser samt andra fenomen som baserar sig på normen om att det är kvinnors ansvar att genom sitt beteende och sin klädsel hålla främmande mäns begär i schack.

Slutligen vill vi dra in det statliga stödet till de religiösa samfund som lär ut att kvinnan är underordnad mannen och som anvisar kvinnor till särskilda och sämre belägna platser under gudstjänsterna.

Utvisning av utländska gärningsmän

All kulturellt motiverad våldsbrottslighet mot kvinnor rör inte hedersvåld. Till skillnad från hedersvåld som sker inom ramen för nära relationer, finns det även ett utbrett kulturellt motiverat kvinnovåld i det offentliga rummet.

Det handlar om människor med en helt annan kulturell kvinnoyn än den svenska som inte kan respektera kvinnors fysiska integritet. Denna kvinnoyn kan resultera i allt från att ensamma kvinnor utsätts för sexuella ofredanden till överfallsvåldtäkter.

Förekomsten av denna kulturellt motiverade brottslighet finns det stöd för i statistiken. Brå visade exempelvis i sin rapport 2005, Brottslighet bland personer födda i Sverige och i utlandet, att gruppen ”invandrares barn”, som Brå kallar dem, förekommer

dubbelt så ofta som misstänkta för våldtäkt jämfört med svenskar. Vad gäller gruppen invandrare är dessa fem gånger så ofta misstänkta för våldtäkt än svenskar.⁴⁷ Denna statistik är naturligtvis inte helt rättvis och säger inte så mycket eftersom den klumpar ihop många olika invandrargrupper. Och det är naturligtvis inte invandrade norrmän eller andra liknande folk som står för denna nya kvinnosyn och detta fruktansvärda kvinnovåld.

Enligt en rapport från vårt grannland Norge – som påminner om Sverige i mångt och mycket – Voldtekt i Oslo 2007 från Oslos polisdistrikt, ökar överfallsvåldtäkterna med utländska gärningsmän. År 2001 begicks 53 procent av våldtäkterna av en utländsk gärningsman, 2004 av 63 procent och 2007 av hela 72,8 procent. Av dessa våldtäkter 2007 var 75,8 procent av offren norska kvinnor. Andelen utländska gärningsmän vid just överfallsvåldtäkter har rapporterats vara nära 100 procent i Oslo.

År 2009 gick Hanne Kristin Rohde, ledare vid Oslopolisens våldsektion, ut och berättade att samtliga överfallsvåldtäkter i Oslo som kommit polisen till kännedom under de senaste tre åren (2006–2008) hade begåtts av icke-västerlänningar – främst personer med ursprung från Afrika och Mellanöstern.⁴⁸

I dag får en utlänning som döms för brott som kan ge fängelse utvisas från Sverige. Frågan om utvisning är dock frivillig för domstolen att ta upp och det är sällan det görs någon prövning. När en prövning väl görs är det sällan utvisning utdöms då domstolen ska beakta utlänningens levnadsförhållanden, familjesituation, hur länge personen har bott i Sverige och andra omständigheter som anses förmildrande. Skulle en utlänning mot förmodan ändå utvisas efter ett hemskt brott är det inte säkert att utvisningen innebär mer än ett återreseförbud på några år och själva fängelsestraffet kan kortas ned avsevärt om domstolen anser att brottslingen lider men av utvisningen.

Sverigedemokraterna menar att bättre utvisningsregler är en viktig pusselbit för att minska kvinnovåldet riktat mot kvinnor såväl i det offentliga rummet som hedersrelaterat våld i nära relationer. Detta i synnerhet när så många sexualbrott som överfallsvåldtäkter och hedersvåldrelaterade brott begås av just utlänningar.

Vi anser att det både av moraliska och praktiska skäl är självklart att det aldrig ska krävas mer än en våldtäkt för att en utländsk gärningsman ska utvisas på livstid. Har man begått ett sådant brott har man helt enkelt förbrukat sin rätt att vistas här.

⁴⁷ Brottslighet bland personer födda i Sverige och i utlandet, RAPPORT 2005:17, s. 43.

⁴⁸ <http://www.dagbladet.no/2009/04/15/nyheter/voldtekt/innenriks/5759702/>.

Genom att göra prövningen om utvisning obligatorisk och livstidsutvisning till regel snarare än undantag för grova brott, ser vi till att grova brottslingar aldrig ges chansen att begå fler än ett brott mot kvinnor i Sverige.

Om vi genom utvisningar minskar andelen av befolkningen som ägnar sig åt kulturellt motiverat kvinnovåld kommer också förekomsten av sådan brottslighet att minska. Bättre utvisningsregler är därför ett viktigt och gott steg på vägen mot ett tryggt samhälle fritt från kulturellt motiverat kvinnovåld.

24-årsregel för att motverka tvångsäktenskap

Hederskulturers hot och våld syftar oftast till att kontrollera familjemedlemmars sexualitet och sexuella relationer till andra människor. Det kan handla om val av klädstil, fördömande attityder gentemot avvikande sexuella läggningar, synpunkter på pojk- och flickvänsrelationer men också arrangerade äktenskap. I det senare fallet kan man tala om så kallade tvångsäktenskap när det arrangerade äktenskapet skett utan båda parter fria vilja och med explicita eller implicita hot om sanktioner.

Att tvinga någon att ingå äktenskap i Sverige är naturligtvis redan brottsligt. Vad som däremot är svårt för Sverige som land att skydda sig mot är tvångsäktenskap som ingås utomlands under utländsk lagstiftning. Exempelvis kan en ung flicka bli medtagen av sin familj under förespeglingen att de ska resa på semester till sitt ursprungsland men sedan istället bli bortgift under arrangerade och tvångsmässiga former.⁴⁹ I somliga fall förblir den tvångsgifta kvar i sitt ursprungsland, i andra kan den nya maken eller maken invandra till Sverige som anhöriginvandrare.

För att stävja den senare formen av tvångsäktenskap har vårt grannland Danmark infört en 24-årsregel. Regeln innebär att en person boende i Danmark måste ha fyllt 24 år innan denna kan gifta sig med en person utanför EU och på så sätt ge den rätt att flytta till Danmark och få uppehållstillstånd. Resonemanget bakom regeln är att det generellt bör vara svårare att tvinga en 24-åring till äktenskap, som kanske hunnit utbildat sig, flyttat hemifrån och som blivit ekonomiskt självständig, jämfört med en 18-åring som helt lever ett liv styrt av släkt och familj. Erfarenheterna från Danmarks nu mer än 10 år gamla reform visar att 24-årsregeln gav relativt snabb effekt. Den förändrade migrationen till Danmark på så sätt att giftermål minskade som skäl till anhöriginvandring bland mycket unga.⁵⁰ Sverigedemokraterna anser därför att en 24-årsregel även bör införas i Sverige.

⁴⁹ SOU 2012:35 s. 170.

⁵⁰ Publikation News from the Rockwool Foundation Research Unit • November 2009, publicerad på

Mattias Karlsson (SD)

Richard Jomshof (SD)

Paula Bieler (SD)

Kent Ekeröth (SD)

Carina Herrstedt (SD)

Adam Marttinen (SD)